

خودان هسته به لکو ژ مروفیت دی هستیار تره له وپا پتر
نازارو کوفانا دخوت و نه و نازارو کوفان دینه ئیلهام و شاعر ،
خه میت دلی خو بی دادریژیت .

دثیت بزاین کو هوزانا هه فجرخ نه یا پیک هاتیه ژ
قهفته کا سوزا ، به لکو هوزانا هه فجرخ هه لویسته و شورشه و
هوشیارکرنه و نامه یه و خزمه ته و نه گهر هوزانا فی سه رده می
نه یا هوسا بیت نابیژنی هوزان به لکو دبیژنی مژیلکرن و وهخت
بوراندن .

خلیل دهوکی وهک هوزانفانه کی هه فچه رخ و گهل په ریس
شعیرا خودکه ته ئالافه کی هوشیارکرنی و دبیت :

هاژ خو هه به !؟

ئالفا بی پیل هیدی هیدی

ماسیا دخوت ..

نه و بوهارا گول بو دگهش

نه و بخو دخوت ..

هاژ خو هه به !؟

فا دوژمنا نه فرو دقین

سکرا چیکه ن .. جوکا بگرن

مه نه بیت ئاف ..

تیرا به ردهن ، مه کوره کهن

دا ژ مه را نه مینن چاف ..

گورستانا مه خه ملاندی

بو شه هیدا وی بسوژن ..

خورت و میرو ته اف عه گیدا

بخافله تی نه و بکوژن ب 9

هوزانفانی نه فیندارو شورشگیرو خه م گران هه می دهما

د ده ریا نه فینا چافیت نه فیندارا خودا وه لاتی دبینیت و نه فینا

دولبه ری دگهل وه لاتی تیکهل دبیت دنه انجام دا نه فینا وه لاتی

سه رده که فیت و پتر سه رنجا هوزانفانی رادکیشیت :-

نازه نینی

برینا من هیژ کو برتره

ژ برینا مه م و زیننی ..

هندی زاروکا هه وار بیت

قیره قیر بیت ، ژ به نالیینی

پشتمن ته چ فیاو من نه ئانی خواندی

د فان هه یفیت بوریدا کومه له هوزانیت هوزانفانی هه ژی
(خلیل محمد دهوکی) که فته به ر دهستی خوینده وارا .
(ته چ فیاو من نه ئانی) نافی دیوانا هوزانیت دهوکی یه و ژ
چاپکه ریت دهزگه ها روشنبیری و به لافکرنا کوردی یه ، هوزانیت
فی دیوانی (28) ن و جاحی فه هاندنا وان د که فیه د ناقبه را
سالیت 1973 - 1978 ز .

پشتی من دیوانا ناقبری پینج شهش جارا خواندی و
فه خاندی و هزرا خو تیدا کری ، ل نه نجمی فی خواندی
تشتی کو که له ک سه رنجا من راکیشای بیرو هزریت
هوزانفانی نه .

بیرو هزریت هوزانفانی که له ک د باشن و ریک و پیکن ،
چنکو هوزانفان هه لویستا خو به رامبه ری هه می لاییت ژیا نا
وه لاتی خو دیار دکه ت ب شیوه کی روون و ئاسان دا هه ر
خوینده واره ک تی بکه میت .

بی گومان هوزانفانی ژی مروفه که وه کی هه می مروفا ،

هندي سور گولا تازی بیت
 بهی و شینی و هر گری بیت
 ژهر بوهارو هاینی ..
 هندي ریکا خورت و میرا
 ژمژو توزی داگرتی بیت ..
 که پروکا بی که سی و ژارا
 هه پرافتی بیت ..
 قهت نکارم

خو بهردم پیلیت ئەهینی ..
 ئای شرینی !! ئەهینا من
 ژ ئەهینا ته که فنتره ..
 مه زنتره .. بهیزتره ..
 که مرتتره .. ب 21

دهوکی وهک هوزانفای خەم گران ، خوشیا ژبیرکری ول
 خوشیا ناگهریت و دەمی خەلک دچنه شاهی و سهیرانا ئەو دچیتە
 هندهک جهیت دی و کارهکی دی دکەت .. ئەف چەندە خویا
 دبیت ل هوزانا دکاغه زهکا نه به لافکریا گیفاری ، :-

هه ی جانان من
 دەمی لکوفه ندو داوهتا
 خو دخه ملینن .. دغه هه ژینن
 جهرگو دئی ته دخه لینن
 لفیژی جانی
 ئەزیی خەندەک و چه پەرا
 دهه پفینم
 کیت خوین میژو نوکه را
 بیت درینم .. بیت په قینم
 دا پوزهکا پر خوشی و نوی
 ژته را بینم ..
 دەمی لسهیران و بوهارا
 خو دله قینن ..

زه ری سه رکیشیت سهیرانا
 ژباغ و بستانا ددهرینن
 لسه ری هه می کوپیت چیا
 ل سه ریت ری یا
 دی من بینی

دهمی گورزا دغه وه شینم
 ئەنیا خوین میژیت وه لاتی

دهه پشینم .. دپه رچقینم .. ب 15

هوزانغان یاخو هر مروقهک دقیت باوه ریه کا موکم ب
 هیزا میلله تاو جه ماوه ری هه بیت ، چنکو چ جارا چ میلله ت
 نامرن به لکو ژ مرنی مه زنترن و باوه ری ئینان ب شیانا میلله تا
 بهر زترین هویه بو نه گوشتنا هیفیا د سینگادا :-

ئی براینو !!

هر چه ند گه لهک دار به لاهه و
 رویارهک پر توپو داهه
 ئی مه خه بات و بزافه
 چنکو گه لو !!

که ویت مه هه ری دقه بن ..
 ماهینیت مه هه می سحارا دشهن ..
 گولیت مه چاندین نامرن
 هه ر دگه هن ..

باوه ر بکه ن ..

دی پوزهک ئیت

هه ر چار قولاجیت دئی مه

که ش بن .. قه بن .. ب 20

بی گومان وهختی ئەم دبیزین د هوزانا هه ف جهرخ دا
 دقیت زور بویته بیته کرنی ب بیرو هزرا ، ئی مه به ستا مه نه ئەوه
 بویته نه هیته دان ب هوزانی ژ لایی هونه ری و زمانی قه !! چنکو
 هوزانغان خودان ناشوپه کا به رفره هه و تیژه له ورا دقیت ناوازو
 ژان و کوفانیت ب زمانه کی خوشی و دروست و ب ناوازه کی ریک و
 پیک بکه ته که فالیت (لوحه) جوان و نارمانجه ر ..
 ئەفجال فییره هوزانغانی مه فی سه رویه ری زولمی و
 خرایکرنی و ته عداینی دکەت که فاله کی ته شکیلی بی جوان و د
 دانیته بهر چاقیت مه :-

نه ری که لی داخازکه ریت سه ره به سستی بی

بیت ناشتی بی و ته ناهی بی

هوین لچ دگه رن ؟!

پا دی وهرن

خوین یاپهنگی

لکویری و کهنگی ؟!

مروف بساخي دئيت فه شارتن !!
لكويرى و گهنكى ؟!

بلى رهنگى

زكى ژنا بجهمله بشه رت

دئيت دراندن !!

لكويرى و گهنكى ؟! هو يى دهنكى !!

بيستان و چه دم دئينه سوتن

پزو زاروك دئينه كوژتن !!

نه رى هه ي هو !!

كه لى مروقيت كه پرو كوژ !!

ما نابينن .. لچه رخي بيستى

لچه ند وه لاتا ..

لسه ر ئاखा كو لى ژ دايك بوين .

پيليت زولم و زوردارى يى

بيت ئاگرى و بيت تارى يى

وان دسوژن و هه ر هو

ژبى چاره يى دمهن .. ب 36

هوزانفانى مه يى كه هشتيه راستيه كى كوگوشتن و سوتن

قوناغا ئيكى يه بو شورپى و هه تا گوشتن و تالانكرن و خرابكرن

نه بيت قه د باوه رنه كه سه ربه ستى هه بيت و دارا سه ربه ستى يى

ب خوينا تيت تافدان ...

دناف فان هه ر سى تشتادا «كوشتن و خرابكرن و سوتن»

دهوكى دگه ل سه ربه ستى يى دناخفيت :-

ئه فچا جانى خوشتقى يى

سه ربه ستى يى ..

دناف خه ندهك و چه په رادا

لته دگه رييم .. ته نابينم ..

دناف كه له خيت مروفلان دا

دناف خانيكيت هه رافتي دا

دناف دارپستانيت سوتى دا

لته دگه رييم .. ته نابينم ..

لى من ليه ره ، به رى بمرم ..

به رى ريكاخو ژ هه ژارى

يلن ژ هه چارى

ئه ز بهيلم و بزهرم ..

ته ببينم .. نه ي سه ربه ستى

لى من ليه ره ..

وهه ر يافه ره .. هه ر يافه ره .. ب 37

هوزانفانى هه فچه رخ هندهك جارا بهى گولى دگه ت ژبو

جه ئينانا دروشمى ژيانا كورده واريى «كورت و كرمانج» و

مه به ست ژ فى چه ندى نه وه مه سه له كا دريژو بها د چه ند

به يفيت كورت و نارمانجه ردا بيته خوياكرن و هندهك دبيزنه فى

رهنگى هوزانى هوزانا بوسته ر ..

د ديوانا هوزانفان خليل دهوكى دا هندهك هوزانيت ژفى

رهنگى هه نه وهك «زالم - ده ربه گ دايى - فه نه ره» هوزانفان

دفى كه قالى دا دگه ل پيره دايكا خو دناخفيت و دبيزتى :

پيرى دايى

لخو يزهره و كوفلان و ژانا فه هيره ..

ما نزانى

يا نه فروكه دروستبونا

برين و رويدانا پيره ..

هلو .. ژ ئيرو پينه

چيروكا كاروانى بريغه

بوتهف زاروكا فه گيره ..

هه ر فه گيره .. ب 120

پشتى مه هه ول داي روناھيى به ردينه ل سه رچه ند لا بيت

قهنج د هوزان و هرزيت سهيدا خليل محمد دهوكى دا ، ئه فچا

هندهك پسيارو كيماسى سه رى خو هه لددهن .

بى گومان ژ نيشانيت هوزانا نازديخوازو پيشكه فتى

نه وه ، په يوه نديه و دلوفانيهك دگه ل شورپش و ميلله تيت جيهانى

هه بيت ، ژلايى فى بابته تى فه كيماسى يا لنگ دهوكى هه ي يانكو

مه به ستا مه نه وه دهوكى هه ر يى ماي دقافكا نافخويى داو

ده رنه كه فتية !

ئه فچا ژ به ر هندى كو هوزانا نوى نامه كا راكه هاندنى يه و

هوشياركرنى يه و ئالافه كه (اداة) ژبو زيده كرنا برايه تى و

ناسينى دناف به را ميلله تادا ... بيتى بو هوزانفانى باسى حالى

هندهك ميلله تيت ته په سه ر كرنا د جيهانى داو هه روه سا دفا

هوزانفانى ده ستودارى هندهك ميلله ت و شورپشا لفى جيهانى

خویا کربا بو خوینده فان ، راسته ئەم دزایتن کوئە دبو
هونەری ئارمانجەبەر ئەو بە یی بێتە تەرخان کەن بو میلیه تی و
کوریت میلیه تی بە ئی نابیت ئەم خەم خەبات و بزافیت میلیه تی
پاش گوئی خوفا بافین و کوریت میلیه تی خوئی ئاگە دار
نە کەین .. چنکو قەنجی ژ من و تە .

ژ راستیت ئەم هەمی باوەریی بی دینین ئەو فەژین و
تۆمارکەنا فولکلوری یە ، ب راستی ئەز گویشیم جانی من دیتی
هوزانیت سەیدا دەوکی دویرن ژ فولکلوری !!!

راسته ئەم هەمی داخازا هەفچەرخیی دکەین چنکو ئەف
سەردەمە سەردەمی هەفچەرخیی یە دەمی شولادا ، ئی
تورە فان و هونەرمەندی کورد نابیت دویر بکەفیت ژ فولکلوری
باب و باپیرا .. بە ئی دفتیت هەمی دەما پە یوئەندی کئی چیبکەن
دناقبەرا هەفچەرخیی و فولکلوری دا ، فێچا فولکلوری مە بی
زیرین بی کو پێک هاتی ژ فان گولا دکوتنیت مەزنا ، داستان ،
چیرۆک ، یاری و گالته ، ستران ، رەوشت ..

ما نە مخابنە سەیدایی خەلیل دەستی خو نە درێژ کریه
هەندەک ژ فان گولا نە دانایە دناف باغی هوزانیت خو ؟ !

تشتە کئی دئی سەرنجا من پاکیشا دەمی خواندنا دیوانا
تە چ فیاو من نە ئانی ، ئەو ژی ئەو ، بە هەرا پتر ژ هوزانیت فی
دیوانی ئاخفتنە دکەل شرینی و نارینی و جانی ژبلی جارە کئی
دکەل وەلاتی و جارە کئی دکەل پیره دایی !!

مە بە ستا مە ئەو بوچی بە هەرا پتر ژ ئاخفتنی دکەل
شرین و نارینی یە ؟ ئەری ما دەوکی دناف دەفەرا کوردی دا
ناژیت ؟ پا بوچی ئەم وینیت ژیان کورده واری و سروشتی
کوردستانی ژ (چیاو بە فری و شە فەرۆکا و غە زال و هەلز دروینی و
کەواو شە فبیریت گوند او زیارا ... هتد) د هوزانا ویدا نابینن ؟
ل دویف هزرا من مادەم دەوکی کورده و دەفەرا کوردی دژیت
پیتقیبو ئەوی هەندەک وینە ژ ژیان و سروشتی کوردستانی تومار
کریانا ، چنکو ئەگەر من شیعەرەکا زائیری یان ئەندوونوسی یان
فەزە ویلی خواندو شاعیری فی وەلاتی د شیعرا خودا ئاخفبیت
ل سەر ژیان و سروشتی و رەوشتیت وەلاتی خو بی گومان هەر
وەچکی وی شاعیری وینەکی فوتگرافی بی وەلاتی خودایە من .
ل دور شیوازی (اسلوب) هوزانسانی د فەهاندنا
هوزانادا ، چاکە و هەمی خوینده وار د هوزانی دکەن چنکو
دویره ژ مژو موران و وەرپێچانی ، بە ئی دووبارە کەن دەزرو

وینادا ل هەندە جەهیت فی دیوانی خویا دین وەک ، د هوزانا
(گێژنەکا دی یا بتوزو کادی) دبیزیت :-

بوهارا من یا دکەت گری ..

وەرە .. وەرە .. خوشکە فیننی

دا نە کە فین دەردو خەمیت

مەم و زیننی

کێلە شوکا ئە فی ژیننی ..

ئە فی ژیننی .. ب 26

هەر وەسا دەوزانا (دئی یزفرە فە) دبیزیت :

ناریننی بە سی خو گیرۆکە

ژینەکا پڕ گێلە شوکە

ئاخ و سەد ئاخ ژ فی ئە فیننی ..

ژ فی دویربیننی .. ب 85

ژبیرا مە نە جیت ئەو فەرەنگا ل دویمایا دیوانی ب
راستی تشتە کئی زۆر زۆر جوان و هیزایایە ، چنکو هاریکارە کە بو
خوینده فانی کرمانجیا ژیری دا د هوزانی بگە هیت و بو
خوینده فانی کرمانجیا ژووری ژووری قازانجە چنکو دئی فیربیتە
چەند پە یفەکا ب شیوی کرمانجیا ژیری ، لە ورا گەلە ک پیتقیه و
فەرە هەمی نووسە ریت کورد بقی کاری راین . ل دویمایا فی
پیداچونا سە ربهی ددیوانا (تە چ فیاو من نە ئانی) مە دفتیت
بیزین ، خلیل دەوکی شاعیرە کئی مە زنی شیعرا هەفچەرخا
کوردی یە و خودانی بزافەکا پۆشنبیریا بە رفره هە نە مازە د بە لا
فکرنی داو ئامادە بوون ل کوپو میهره جاناو ویژی ریکەکا
تایه تی یا هەمی بو هاتتە ناف جیهانا ئە دەبی و هوزانیت وی
باغچە کە ژ دارستانا هوزانا کوردی یا رەنگین .

بەری خامە ی دانین دئی بیزین ئارمانجەرتیرین دوو سی
رستە دفی دیوانی دا ئە فیت خارینە :

(سەر بلندی نە هەر هەندە

مروف چ چارا نە کە فیت ..

بە لکو هەندە ، دەمی دکە فیت

جارەکا دی

رابیت و ژ نویکا ببه زیت) .. ب 61

• ئەف نفیسینە هاتە پێشکیشکرن ل کورپە کئی نافخویی بی
ئیکە تیا نفیسە فانی کورد - تایی دەوکی